

OPINIA Z ZAKRESU PRAWA AUTORSKIEGO

**w postępowaniu w sprawie stwierdzenie nieważności uchwały o nadaniu
Panu dr. inż. Rafałowi Janowi Wróblowi stopnia naukowego doktora
habilitowanego nauk technicznych**

ZUT/RDICH/5/2024

1. PODSTAWA PRAWNA

Niniejsza opinia jest sporządzona na podstawie umowy z Zachodniopomorskim Uniwersytetem Technicznym w Szczecinie oraz na podstawie przepisów prawa, w tym:

- a) Ustawy o z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (cyt. dalej jako pr. aut.),
- b) Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 742 z późn. zm.) – cyt. dalej jako p.s.w.

2. PRZEDMIOT OPINII

Zgodnie z treścią pisma Rady Dyscypliny Inżynieria Chemiczna ZUT w Szczecinie z dnia 9 stycznia 2024 r., przedmiotem opinii jest wskazanie:

- czy w rozprawie habilitacyjnej Pana dr inż. Rafała Jana Wróbla popełniony został plagiat w rozumieniu art. 195 w zw. z art. 225 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, tj. „przypisanie sobie autorstwa istotnego fragmentu lub innego elementu cudzego utworu lub ustalenia naukowego”,
- czy w powołanej rozprawie habilitacyjnej doszło do przypisania autorstwa istotnych fragmentów cudzego utworu lub ustalenia naukowego, czy też nie.

3. ZAKRES MATERIAŁU PODLEGAJĄCEGO OCENIE

Opinia została opracowana na podstawie dokumentów dostarczonym biegłemu przez Radę Dyscypliny Inżynieria Chemiczna Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie, w wraz z pismem z dnia 9 stycznia 2024 r. w wykonaniu Uchwały nr 56 Rady Dyscypliny Ich ZUT z dnia 5 listopada 2023 r. o powołaniu biegłego w niniejszym postępowaniu, które obejmują:

- 1) Monografię habilitacyjną dra hab. inż. Rafała Jana Wróbla, prof. ZUT z 2013 r. pt. „Aktywność katalityczna układów M-tlenek ceru ($M=Pt, Pd, Cu$) w reakcji utleniania tlenku węgla”;

- 2) Rozprawę doktorską Pana dr S. Beckera z 2010 r., pt. *Spektroskopowe badania in situ katalitycznego utleniania CO na powierzchni metali z grupy platyny modyfikowanych tlenkami*”, - tłumaczenie przysięgłe na język polski, tłumacz: Przemysław Drews;
- 3) Dokumentację pierwotnego postępowania habilitacyjnego dra hab. inż. Rafała J. Wróbla, prof. ZUT zakończonego nadaniem przez Radę Wydziału Technologii i Inżynierii Chemicznej ZUT stopnia doktora habilitowanego w dniu 21 stycznia 2014 r.;
- 4) Uchwałę nr 43 Radę Dyscypliny Inżynierii Chemicznej Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technicznego w Szczecinie z dnia 14 listopada 2023 r. w sprawie wszczęcia postępowania w sprawie nieważności uchwały Rady Wydziału Technologii i Inżynierii Chemicznej ZUT w Szczecinie z dnia 21 stycznia 2014 r. o nadaniu dr inż. Rafałowi Janowi Wróblowi stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk technicznych w dyscyplinie technologia chemiczna;
- 5) Pismo Przewodniczącego RDN z 18 października 2023 r. nr DRKN.Z2.401.17.2023 dotyczące postępowania nieważnościowego;
- 6) Opinię prof. dr hab. Małgorzaty Witko z Instytutu Katalizy i Fizykochemii Powierzchni PAN pt. „Opinia dotyczą zaistnienia/niezaistnienia plagiatu/autoplagiatu w rozprawie habilitacyjnej dr Rafała J. Wróbla pt. „Aktywność katalityczna układów M-tlenek ceru (M=Pt, Pd, Cu) w reakcji utleniania tlenku węgla” z 14.10.2023 r., sporządzona na zlecenie Rektora ZUT na etapie wstępnego postępowania wyjaśniającego;
- 7) Oświadczenie prof. dr hab. Y. Suchorskiego z 8.11.2023 r., zawierające stwierdzenie, że monografia habilitacyjna dra hab. inż. Rafała J. Wróbla, prof. ZUT jest zmodyfikowaną językowo pracą doktorską Pana Stefena Beckera oraz oświadczenie uzupełniające z 27.11.2023 r.;
- 8) Oświadczenie prof. dr hab. H. Weissa z 3.12.2023 r. oraz 16.12.2023 r.;
- 9) Oświadczenie dra S. Beckera z 18.10.2023 r. i 19.12.2023 r.;
- 10) Wniosek Rady Dyscypliny Inżynierii Chemicznej o stawienie się dr hab. inż. Rafała J. Wróbla, prof. ZUT na przesłuchanie w dniu 20.12.2023 r. oraz wniosek o odroczenie terminu przesłuchania z dnia 20.12.2023 r.;
- 11) Korespondencja z Radą Doskonałości Naukowej ws. wyłączenia prof. dr hab. inż. Sylwii Mozi od udziału w postępowaniu, w tym: pismo dra hab. inż. Rafała J. Wróbla, prof. ZUT do RDN z 13.11.2023 r., pismo pełnomocnika do RDN z 27.11.2023 r. oraz postanowienie RDN z 1.12.2023 r.;
- 12) Pisemne stanowisko dr hab. inż. Rafała J. Wróbla prof. ZUT, zawierające jego odniesienie się do stawianych zarzutów popełnienia plagiatu, w tym dwa pisma z 04.12.2023 oraz jego pismo z 07.01.2024 wraz z załącznikami,
- 13) Pismo Przewodniczącego Rady Doskonałości Naukowej z 28 listopada 2023 r. nr DRKNK.412.52.2023 zawierające wyjaśnienia aspektów prawnych badania plagiatu i przesłanek stosowania art. 195 w zw. z art. 225 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce,

4. OCENA PRAWNA.

4.1. PRZESŁANKI ZASTOSOWANIA ART. 195 W ZWIĄZKU Z ART. 225 USTAWY PRAWO O SZKOLNICTWIE WYŻSZYM I NAUCE

4.1.1. Treść pytań zawartych w piśmie Rady Dyscypliny Inżynieria Chemiczna Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technicznego w Szczecinie z dnia 9 stycznia 2024 r. obejmuje dwa podpunkty, których treść jest zbieżna. Oba wyróżnione pytania w istocie dotyczą tego samego zagadnienia, czyli przypisania autorstwa istotnego fragmentu cudzego utworu (co jest nazywane „plagiatem”) lub cudzego ustalenia naukowego.

Treść przepisu art. 195 p.s.w. następująca:

W przypadku gdy osoba ubiegająca się o stopień doktora przypisała sobie autorstwo istotnego fragmentu lub innych elementów cudzego utworu lub ustalenia naukowego, podmiot doktoryzujący stwierdza nieważność decyzji o nadaniu stopnia.

Na mocy art. 225 p.s.w., cytowany przepis znajduje odpowiednie zastosowanie do postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego oraz do stwierdzenia nieważności decyzji o nadaniu tego stopnia

W oparciu o zacytowany przepis należy stwierdzić, że treść zapytania sformułowana w dwóch odrębnych podpunktach, faktycznie dotyczy tego samego zagadnienia prawnego:

czy w rozprawie habilitacyjnej Pana dr inż. Rafała Jana Wróbla popełniony został plagiat w rozumieniu art. 195 w zw. z art. 225 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, tj. „przypisanie sobie autorstwa istotnych fragmentów lub innego elementu cudzego utworu lub ustalenia naukowego”, czy też nie.

4.1.2. Analiza materiałów przedłożonych do oceny oparta jest zatem na podstawie prawnej art. 195 p.s.w. Celem przeprowadzenia oceny biegły w niniejszej sprawie stosuje przesłanki przepisu, które zostały sformułowane przez biegłego¹ i stosowane przez Radę Doskonałości Naukowej². Dla zachowania przejrzystości argumentacji i analizy oraz ze względu na potrzeby proceduralne, opis zastosowanych przesłanek zostanie przedstawiony także w treści niniejszej opinii w zakresie niezbędnym do poprawności oceny *in concreto* oraz zachowania zasady jednolitości oceny prawnej.

Przesłanki zastosowania art. 195 p.s.w. są następujące

- a) Osoba ubiegająca się o stopień lub tytuł przypisała sobie autorstwo fragmentu cudzego utworu lub ustalenia naukowego
- b) Fragment jest istotny
- c) Przypisany fragment znajduje się w pracy stanowiącej podstawę nadania tytułu lub stopnia.

¹ Opis przesłanek zastosowania art. 195 p.s.w. jest oparty na opinii sporządzonej przez biegłego dr hab. M. Wyrwińskiego w 2021 r. na zlecenie Rady Doskonałości Naukowej w sprawie BCK-I-O/RN-384/20, na podstawie art. 29a ustawy o stopniach naukowych z 2003 r. Treść obu przepisów jest zbieżna, zatem sformułowana wówczas przez biegłego ocena prawna pozostaje aktualna w zakresie wskazanym w niniejszej sprawie.

² Por. Pismo Przewodniczącego Rady Doskonałości Naukowej z 28 listopada 2023 r. nr DRKNK.412.52.2023

Wszystkie przesłanki muszą być spełnione koniunkcyjnie, co oznacza, że brak choćby jednej z przesłanek, przesądza o braku zastosowania przepisu art. 195 p.s.w.

Ostatnia przesłanka, wskazana w punkcie c) powyżej nie wymaga wyjaśnienia.

4.2. PRZYPISANIE SOBIE AUTORSTWA FRAGMENTU CUDZEGO UTWORU LUB USTALENIA NAUKOWEGO.

4.2.1. Treść art. 195 p.s.w. wskazuje na „przypisanie autorstwa”. Pojęcie plagiatu nie zostało zdefiniowane ustawowo i nie stanowi treści cytowanego przepisu, lecz bywa używane w praktyce, aby zbiorczo określić sytuacje jeden z rodzajów naruszenia prawa do autorstwa.

„Popełnienie plagiatu wiąże się z przejęciem utworu (lub jego elementów twórczych) i zaprezentowaniem jako własnego przez plagiatora; stworzeniem u odbiorców „wrażenia”, że mają do czynienia z utworem plagiatora. W praktyce może to mieć miejsce nie tylko wtedy, gdy w ogóle nie zostanie oznaczone autorstwo na rzecz prawdziwego autora, ale i gdy te fragmenty przejęte nie zostaną przez plagiatora odpowiednio oznaczone, wyodrębnione. Spełnienie wymogów w zakresie odpowiedniego (właściwego) oznaczenia może być oceniane z uwzględnieniem akceptowanych w środowisku zwyczajów, standardów³”.

Zarzut plagiatu jest postrzegany w środowisku naukowym jako bardzo istotne naruszenie prawa, dlatego należy w każdym przypadku dokładnie przeanalizować okoliczności konkretnej sprawy.

„Należy przy tym pamiętać, że autorskoprawna ochrona przez plagiatem dotyczy tylko tej sfery, a zatem składników dzieła o cechach indywidualnej twórczości w rozumieniu pr. aut. Przejęcie innych elementów, a więc tych, które nie podlegają ochronie z tytułu prawa autorskiego (np. ustaleń naukowych, odkryć, pomysłów, danych z cudzych eksperymentów, koncepcji matematycznych, procedur)i przedstawienie ich jako własnych jest – z punktu prawa autorskiego – w pełni dozwolone⁴”

4.2.2. Należy podkreślić, że pojęcie plagiatu, rozumianego tylko jako naruszenie prawa do autorstwa utworu, nie jest w pełni adekwatne dla opisu zastosowania analizowanego przepisu. Pojęcie plagiatu należy odnosić do przypisania sobie autorstwa cudzego utworu lub jego twórczego fragmentu. Innymi słowy, aby uznać, że doszło do tzw. plagiatu, czyli przypisania sobie autorstwa, element „zapożyczony” musi stanowić utwór lub twórczy fragment utworu, w rozumieniu prawa autorskiego.

W nauce prawa autorskiego dostrzeżono kilka rodzajów plagiatu, które syntetycznie opisuje m. in. J. Sieńczyło-Chlabicz:

³ S. Stanisławska-Kloc [w:] *Prawo autorskie i prawa pokrewne. Komentarz*, red. D. Flisak, Warszawa 2015, s. 229.

⁴ J. Barta, R. Markiewicz, *Prawo autorskie*, Warszawa 2016, s. 136.

„Ze względu na formę popełnienia plagiatu można wyróżnić dwa zasadnicze rodzaje plagiatu:

- **plagiat jawny** (zupełny, wprost, oczywisty, bezpośredni);
- **plagiat ukryty** (złożony, pośredni).

Plagiat jawny polega na podpisaniu cudzego dzieła lub jego niezmienionego fragmentu własnym nazwiskiem lub innym oznaczeniem (np. pseudonimem), które jednoznacznie wskazuje na innego autora niż twórca pierwowzoru⁵

(...)

„Plagiat jawny może przybrać postać:

- **plagiatu całościowego** — występuje w sytuacji, gdy zostało przywłaszczone autorstwo dzieła w całości;
- **plagiatu częściowego** — obejmuje jedynie część utworu mającą samodzielny charakter, na przykład rozdział książki;
- **plagiatu cytadowego** — polega na przedstawieniu jako własnych fragmentów cudzego dzieła bez własnych dodatków i innych zmian.

Plagiat ukryty polega na dokonaniu przez plagiatora większych zmian w utworze przejętym w celu ukrycia dokonanego zawłaszczenia. Dochodzi tu do pomieszania własnej twórczości z twórczością cudzą bezprawnie przejętą, dlatego ten plagiat przybiera postać ukrytą, trudną do identyfikacji. W ramach plagiatu złożonego można wyróżnić kilka form działania plagiatora, a w szczególności:

- **plagiat redakcyjny**;
- **plagiat inkorporacyjny**;
- **plagiat adaptacyjny**;
- **plagiat współautorski**.

Plagiat redakcyjny polega na stworzeniu — poprzez redakcję — nowej wartości twórczej, a w konsekwencji nie jest to jedynie proste zredagowanie tekstu. Wkład twórczy plagiatora sprowadza się do dokonania odpowiedniej selekcji i zestawienia treści za pomocą określonego klucza kategoryzacyjnego.

Plagiat inkorporacyjny to włączenie do własnego utworu większych lub mniejszych cytatów przejętych od innych autorów, bez podania nazwiska autora, źródła oraz bez oznaczenia cudzysłowem. Występuje tu dosłowne lub prawie dosłowne przytoczenie treści cudzego dzieła. W praktyce najczęściej występuje w utworach naukowych⁶.

Plagiat adaptacyjny polega na bezprawnym i niezaznaczonym opracowaniu cudzego dzieła w formie przekładu, adaptacji filmowej książki, adaptacji komiksowej filmu itp. W wypadku działania plagiatora jest nieistotne, czy opracowanie dzieła miało charakter legalny czy nielegalny. Ważne jest tylko jego oznaczenie autorskie, wskazujące na adaptatora jako jedyne autora⁷.

⁵ W artykule znajduje się odesłanie do B. Michalski: *Podstawowe problemy...*, op. cit., s. 108.

⁶ W cytowanym artykule znajduje się odesłanie do B. Michalski: *Podstawowe problemy...*, op. cit., s. 109.

⁷ W cytowanym artykule znajduje się odesłanie do B. Michalski: *Podstawowe problemy...*, op. cit., s. 110.

Plagiat współautorski to nierozdzielne połączenie przywłaszczonych (cudzych) i własnych elementów twórczych (np. nowe napisanie powieści na bazie już istniejącej).

Przy plagiacie współautorskim nie można wyraźnie wyodrębnić elementów przywłaszczonych, dochodzi bowiem do ich pełnego zespolenia z twórczością plagiatora. Istota tego plagiatu polega na twórczym przetworzeniu cudzego dzieła w taki sposób, że nie jest możliwe proste wydzielenie fragmentów autorskich i przywłaszczonych. Przykładem takiego rodzaju plagiatu może być przerobienie cudzego dramatu zgodnie z poglądami, sugestiami i techniką twórczą plagiatora⁸.

Podobnie na temat kwalifikacji plagiatu wypowiadają się także E. Wojnicka, B. Gadek-Giesen, podkreślając jednocześnie, że:

„Mimo to trzeba podkreślić konieczność zachowania powściągliwości w kwalifikowaniu całej pracy jako plagiatu. Nie jest możliwe ustalenie usprawiedliwiającej taką ocenę matematycznej proporcji między nową pracą a zapożyczonymi (dosłownie lub po przetworzeniu) fragmentami wcześniejszego utworu. Każdorazowo trzeba starannie rozpatrywać okoliczności danego przypadku. Dotyczy to zwłaszcza sytuacji, gdy niedozwolone zapożyczenie (np. kilka zdań) stanowi tak nieznaczny i nieistotny ułamek dzieła, że pozostaje bez wpływu na jego kształt oraz nie podważa oceny utworu jako oryginalnego i samodzielnego.”⁹

4.2.3. Jednocześnie należy zauważyć, że przesłanki zastosowania art. 195 p.s.w. obejmują nie tylko przypisanie sobie autorstwa fragmentu utworu, lecz także przypisanie sobie autorstwa ustalenia naukowego. Nie każde ustalenia naukowe spełnia kryteria utworu. Jednak za względu na treść art. 195 p.s.w. nawet wówczas, gdy ustalenie naukowe nie zostało sformułowane w taki sposób, by powstał utwór w rozumieniu przepisów prawa autorskiego, przypisanie sobie takiego ustalenia naukowego, jest wystarczające do wydania decyzji, o której mowa w 195 p.s.w.

4.2.4. Odrębnego omówienia wymaga pojęcie „przypisania sobie autorstwa”. Dla oceny tej instytucji może być pomocne skorzystanie z dorobku interpretacyjnego ukształtowanego na gruncie art. 115 pr. aut.

W treści art. 115 pr. aut. wyraźnie użyto innego sformułowania: *Kto przywłaszcza sobie autorstwo albo wprowadza w błąd co do autorstwa całości lub części cudzego utworu albo artystycznego wykonania, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 3.*

Na podstawie art. 115 pr. aut. przyjęto:

⁸ J. Sieńczyło-Chlabicz, *Odpowiedzialność nauczycieli akademickich, doktorantów i studentów z tytułu popełnienia plagiatu*, Transformacje Prawa Prywatnego, 1/2010, s. 136-137. W cytowanym artykule znajduje się odesłanie do B. Michalski: *Podstawowe problemy...*, op. cit., s. 110-111.

⁹ E. Wojnicka, B. Gadek-Giesen (w:) J. Barta (red.) *System Prawa Prywatnego, t. 13*, Warszawa 2017, s. 337-338.

„Wprowadzenie w błąd może polegać również na zamierzonym podaniu przez sprawcę nieprawdziwego nazwiska autora utworu lub wykonania, niezależnie od celu, który chce przez to osiągnąć.”¹⁰

Jednak na gruncie art. 195 p.s.w. brak podstaw do takiego zawężenia, które wymagałoby zamiaru bezpośredniego, czyli działania, którego można określić potocznie jako „intencjonalne”, „celowe”. Innymi słowy „przypisać sobie autorstwo” w można zarówno z zamiarem bezpośrednim, jak i ewentualnym, ponieważ art. 195 p.s.w. nie wymaga zatem, aby wykazać, że sprawca zamierzał przypisać sobie autorstwo. Do zastosowania przepisu za wystarczające można uznać zachowanie z zamiarem ewentualnym, czyli takie, w ramach którego sprawca co prawda nie zamierza naruszyć prawa, lecz godzi się z taką ewentualnością.

„Wobec braku jakichkolwiek jurydycznych ograniczeń, penalizowana czynność wykonawcza może być uzewnętrzniona w dowolny sposób, byleby tylko dostatecznie symbolizowała zamiar sprawcy. Może to mieć przykładowy wyraz w oznaczeniu swoim nazwiskiem, wskazującym na autorstwo, egzemplarzy nośników na których znajduje się utwór, zamieszczeniu publicznego ogłoszenia (np. na ogólnodostępnej stronie internetowej), w którym wymienia swoje nazwisko, jako twórcy określonego utworu, przesłaniu na przesłuchanie pod własnym nazwiskiem nagrania dokonanego przez inną osobę (E. Czarny-Drożdżejko, Odpowiedzialność karna..., s. G/3–G/4). Takie zachowanie sprawcy może być także wynikiem pogwałcenia przez niego zasad tzw. prawa cytatu (art. 29), prowadzącego do błędnej sugestii, że wykorzystywany fragment cudzego utworu jest jego autorstwa.”¹¹

4.2.5. Prawidłowe korzystanie z cudzej twórczości wymaga spełnienia wymogów prawa cytatu, wynikających z art. 29 pr. aut. Jak wskazuje E. Traple:

„Cytatem jest przejęcie wyniku cudzej działalności intelektualnej bez wprowadzania żadnych zmian.”¹²

Zastosowanie cytatu, czyli dosłownego przejęcia fragmentu cudzej wypowiedzi, wymaga jej wyraźnego odseparowania od własnej twórczości. W utworach tekstowych najczęściej stosowany jest cudzysłów lub kursywa, dzięki czemu osoba zapoznająca się z treścią utworu (czytelnik) może łatwo odróżnić treść oryginalną od cytowanego zapożyczenia.

4.2.6. Od cytatu „dosłownego” odróżnia się parafrazę. Pojęcie to zostało dobrze wyjaśnione przez S. Stanisławską-Kloc:

„Parafraza (dosłownie „faza równoległa”) zasadniczo polega na przedstawieniu własnymi słowami (w nowej formie) fragmentu cudzego utworu (jego treści, głównie odnosi się do utworów literackich, „lit. przeróbka, modyfikacja tekstu, ustępu, dzieła oddająca jego treść, sens w innej formie, zazw. rozwiniętej jaśniejszej (...),”

¹⁰ Wyrok Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 9 sierpnia 2013 r. II Ka 284/13

¹¹ J. Raglewski [w:] *Prawo autorskie i prawa pokrewne. Komentarz*, red. D. Flisak, Warszawa 2015, s. 1413.

¹² E. Traple [w:] *Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Komentarz*, wyd. V, red. J. Barta, R. Markiewicz, Warszawa 2011, s. 268.

*W. Kopaliński, Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych, Warszawa 1985, s. 313). Jeżeli działanie takie wiąże się z przejęciem elementów twórczych z utworu (z płaszczyzny treści, a nie tylko ogólnych idei, pomysłów) i nadaniem im nowej formy, to wymaga oznaczenia (choć już nie użycia znaku cudzysłowu), gdyż stanowi wykorzystanie cudzej twórczości. Jeżeli natomiast parafraza obejmuje tylko wykorzystanie niechronionych idei, pomysłów, przy nadaniu im nowej samodzielnej formy, to na gruncie prawa autorskiego nie jest to zakazane (por. wyrok SA w Krakowie z dnia 5 marca 2004 r., I ACa 35/04, OSA 2004, z. 10, poz. 33,)*¹³

4.2.7. Stosowanie parafrazy nie wymaga takiej konkretyzacji jak cytaty, ponieważ nie zawiera dosłownego przejęcia cudzej wypowiedzi. Parafrazując, autor dokonuje bowiem pewnego przetworzenia, skrótów, uogólnień lub uproszczeń, które same w sobie także mogą mieć walor twórczości. Jednak także stosując parafrazę należy wskazać źródło, wraz z oznaczeniem autora.

4.2.8. Dla prawidłowości cytatu lub parafrazy konieczne jest wskazanie twórcy i utworu z którego pochodzi ten fragment. Wynika to wyraźnie z art. 34 pr. aut. zgodnie z którym: można korzystać z utworów w granicach dozwolonego użytku pod warunkiem wymienienia imienia i nazwiska twórcy oraz źródła, a podanie twórcy i źródła powinno uwzględniać istniejące możliwości. Powyższego wymagania doprecyzowało orzecznictwo sądowe:

*„Wymaganiu wyraźnego wymienienia źródła, z którego pochodzi fragment cudzego dzieła (...), nie czyni zadość wymienienie tego dzieła w zestawieniu literatury, bez jakiegokolwiek wyjaśnienia ani zasady, ani stopnia wykorzystania tego dzieła, a w szczególności bez wskazania, że dokonano z niego przedruku określonej części.”*¹⁴

4.3. ISTOTNY CHARAKTER FRAGMENTU UTWORU LUB USTALENIA NAUKOWEGO.

4.3.1. Konieczną przesłanką zastosowania art. 195 p.s.w., jest „istotność” fragmentu, którego autorstwo zostało przypisane innej osobie niż rzeczywisty twórca¹⁵.

Nie każdy przypadek przypisania sobie autorstwa fragmentu cudzego utworu lub cudzego ustalenia naukowego stanowi podstawę do unieważnienia postępowania w sprawie nadania stopnia naukowego lub tytułu naukowego. Poza zakresem tej sankcji pozostają przypadki, w których brak cechy istotności.

¹³ S. Stanisławska-Kloc [w:] *Prawo autorskie i prawa pokrewne. Komentarz*, red. D. Flisak, Warszawa 2015, s. 475.

¹⁴ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 grudnia 1971 r. I CR 191/71.

¹⁵ Dla zachowania poprawności formalnej biegły potwierdza, że analiza prowadzona przez biegłego w niniejszej sprawie została oparta na zasadach sformułowanych przez biegłego w sprawie BCK-I-O/RN-384/20, które są zawarte także w treści pisma RDN z dnia 28 listopada 2023 r. nr DRKNK.412.52.2023, a które są znane Radzie Dyscypliny ICH ZUT w Szczecinie, zatem brak uzasadnienia do powtarzania *in extenso* tego opisu. W tej części opinii zawarto zatem jedynie najważniejsze elementy zastosowanej konstrukcji prawnej.

4.3.2. Ocena istotności wymaga wiedzy z zakresu danej dziedziny naukowej. Jak trafnie podkreśla S. Stanisławska-Kloc:

„To, które rezultaty działalności intelektualnej (wyniki, odkrycia, hipotezy, systematyki) zostaną uznane za ustalenia naukowe (oraz odpowiednio „istotne” fragmenty i inne elementy tego ustalenia naukowego), powinno być przedmiotem ustalenia ekspertów, czyli osób posiadających wiedzę naukową w danej dziedzinie. Uważam, że oczywiście nie tylko te twierdzenia naukowe, które uzyskują miano teorii naukowych, odkryć naukowych, przełomowych wyników badań, będą mogły być kwalifikowane jako ustalenia naukowe (ich istotne fragmenty i inne elementy). Wykładnia celowościowa nakazuje interpretować normę prawną w ten sposób, aby uwzględnić aspekt jakościowy i ilościowy tej istotności, choć zapewne punkt ciężkości położony powinien być na aspekt jakościowy. Sankcje w postaci odebrania tytułu zawodowego lub stopnia naukowego należy stosować nie tylko wtedy, gdy te przypisane treści dotyczą podstawowego „nowego” trzonu pracy dyplomowej, przygotowanej na potrzeby uzyskania tytułu zawodowego, stopnia naukowego, lecz także wtedy, gdy na przykład obejmują opis dotychczasowego stanu nauki, osiągnięć w danej dyscyplinie.”¹⁶.

4.3.3. Można zakładać, że nie stanowi istotnego fragmentu w kilkuset stronicowej w publikacji naukowej, jedno lub dwa zdania. Podobnie fragmenty cudzych utworów, które mają jedynie deskryptywny charakter (np. proste opisy, krótkie stwierdzenia faktograficzne), nie powinny być traktowane jako istotne, w rozumieniu art. 195 p.s.w. **Przy czym chodzi tu o takie fragmenty, które spełniają cechę twórczości, choćby w minimalnym stopniu. Jak o tym była mowa wyżej, przejęcie elementów nietwórczych, nie stanowi naruszenia prawa autorskiego.** Podobnie należy ocenić ustalenia naukowe, które choćby w minimalnym zakresie spełniają cechę ustalenia naukowego.

4.3.4. W celu ułatwienia tej oceny można zastosować kryteria pomocnicze, przy czym należy pamiętać, że jest tylko katalog otwarty i przykładowy. Dokonując oceny istotności należy zwrócić uwagę, czy oceniany fragment pracy:

- a) jest konieczny w danej pracy,
- b) jest bezpośrednio związany z głównym problemem badawczym lub zasadniczymi rozważaniami autora pracy,
- c) służy do usystematyzowania pracy,
- d) służy do uwiarygodnienia przekonanie czytelnika na temat wiedzy, doświadczenia naukowego, rzetelności badawczej autora lub przedstawionej analizy bądź wniosków.

4.3.5. Można wskazać na pewne kategorie fragmentów cudzych utworów, których kwalifikacja nie jest oczywista. Wątpliwości te mogą dotyczyć cudzych fragmentów, pełniących

¹⁶ Tak S. Stanisławska-Kloc, *Przywłaszczenie autorstwa utworu (plagiat) w sferze działalności naukowej i akademickiej – zagadnienia wybrane*, Kwartalnik Prawa Prywatnego, Rok XXIX: 2020, z. 3, s. 552-553.

w ocenianej pracy funkcje poboczne, mało znaczące (np. ilustracje, ornamenty słowne). Ocena tego rodzaju fragmentów wymaga szczególnie wnikliwej oceny w danych okolicznościach, dotyczącej konkretnej pracy, aby stwierdzić, czy taki fragment jest istotnym fragmentem pracy, czy też nie.

4.3.6. Konieczne jest jednak wyraźne ustalenie, czy przypisanie autorstwa dotyczy istotnego fragmentu, czy też fragment ten nie jest istotny dla pracy, na podstawie kryteriów danej dyscypliny naukowej. Ocena musi być dokonana przez ekspertów z tej dyscypliny, której dotyczy dana praca naukowa. Bez jednoznacznego potwierdzenia tej okoliczności brak możliwości zastosowania art. 195 p.s.w.

4.3.7. Ze względu na fakt, że tematem pracy habilitacyjnej Pana dr hab. inż. Rafała Jana Wróbla prof. ZUT są zagadnienia naukowe z zakresu nauki inżynierii chemicznej, biegły z zakresu prawa autorskiego nie jest uprawniony do oceny przesłanki istotności, o której mowa w art. 195 p.s.w. oraz w pytaniu sformułowanym w uchwale o powołaniu biegłego.

5. OCENA MATERIAŁU DOWODOWEGO W NINIEJSZEJ SPRAWIE.

5.1. WPROWADZENIE.

Kluczowym zagadnieniem, które wymaga wyjaśnienia i oceny w niniejszej sprawie, jest problem twórczego charakteru tych fragmentów pracy habilitacyjnej dr hab. inż. R. J. Wróbla prof. ZUT, które są zbieżne z fragmentami pracy doktorskiej Pana dr S. Beckera.

O tożsamości tych fragmentów mowa jest w opinii Pani prof. dr hab. M. Witko. Należy jednak poddać ocenie także inne elementy pracy, w tym warstwę słowną (językową), konstrukcję pracy.

5.2. OCENA WARSTWY SŁOWNEJ (JĘZYKOWEJ).

5.2.1. W zakresie treści wyrażonej słownie w rozprawie habilitacyjnej Pana dr hab. inż. R. J. Wróbla, prof. ZUT pt. *„Aktywność katalityczna układów M-tlenek ceru ($M=Pt, Pd, Cu$) w reakcji utleniania tlenku węgla”* nie wskazano w opiniach zawartych w dokumentacji niniejszej sprawy na zbieżność z rozprawą doktorską Pana dr S. Beckera pt. *„Spektrospokopwe badania in situ katalitycznego utleniania CO na powierzchni metali z grupy platyny modyfikowanych tlenkami”*. Innymi słowy nie został sformułowany wyraźny zarzut przejęcie słownych fragmentów pracy Pana dr S. Beckera do pracy habilitacyjnej Pana dr hab. inż. R. J. Wróbla, prof. ZUT.

5.2.2. W ramach oceny treści słownej obu prac (tj. pracy Pana dr S. Beckera oraz pracy habilitacyjnej Pana dr hab. inż. R. J. Wróbla, prof. ZUT) na potrzeby niniejszej opinii zostało dokonane porównanie treści językowej obu prac. Decydujące znaczenie ma w tym zakresie literalna treść obu prac, których porównanie w ocenie biegłego nie wskazuje na tożsamość sformułowań słownych.

5.2.3. Biegły nie dysponuje wiedzą z zakresu nauki inżynierii chemicznej, zatem nie jest w stanie ocenić znaczenia treści merytorycznych zawartych w sformułowanych wypowiedziach słownych w obu pracach. W ocenie biegłego brak jest fragmentów słownych tożsamych. Jednocześnie należy podkreślić, że biegły z zakresu prawa autorskiego nie może dokonać oceny zasadności oświadczenia Pana prof. dr hab. Y. Suchorskiego, że monografia habilitacyjna dra hab. inż. Rafała J. Wróbla, prof. ZUT jest zmodyfikowaną językowo pracą doktorską Pana dr Stefena Beckera. Aby dokonać pełnej i rzetelnej ocena w tym zakresie wymagana jest bowiem wiedzy z eksperckiej z dziedziny nauki inżynierii chemicznej.

5.2.4. Jako przykład obrazujący problem oceny warstwy słownej treści obu prac można wskazać fragmenty opisu celów badawczych obu prac.

Fragment z pracy habilitacyjnej dr hab. inż. R. J. Wróbla, prof. ZUT¹⁷:

„Celem niniejszej pracy było rozszerzenie wiedzy na temat zjawisk elementarnych występujących w katalizatorach TWC. Badania postanowiono przeprowadzić z użyciem odwrotnych układów modelowych opartych na monokryształach CeOx/Pt(111), CeOx/Pd(111), CeOx/Cu(111) oraz na układach proszkowych Pt/CeOx.

Odwrotne układy modelowe umożliwiają dogodne badanie zjawisk związanych z reakcją utleniania i redukcji tlenku ceru, która zachodzi podczas pracy katalizatora. Zarówno platyna, jak i pallad są stosowane w komercyjnych katalizatorach samochodowych. Powierzchnia monokryształu miedzi wykazuje natomiast wyraźnie słabsze właściwości katalityczne w porównaniu z powierzchnią Pt(111) oraz Pd(111). Postanowiono przeprowadzić badania porównawcze układów modelowych typu CeOx/Me(111), pomocne w określeniu roli powierzchni metalu w procesach utleniania i redukcji tlenku ceru oraz reakcji utleniania tlenku węgla.

Odwrotne modelowe układy katalityczne w porównaniu z rzeczywistymi katalizatorami odznaczają się niewielkimi rozmiarami wysepek nośnika. Cecha ta sprawia, że za pomocą metod spektroskopii powierzchniowej postanowiono określić wpływ oddziaływania metal–nośnik na procesy utleniania i redukcji tlenku ceru zachodzące w rzeczywistych katalizatorach na granicy klaster metalu–powierzchnia nośnika tlenkowego.

Zastosowanie tlenku ceru w katalizatorach samochodowych przypisuje się jego zdolności do ulegania reakcji redukcji i utleniania w zależności od składu gazów wydechowych, co umożliwia „magazynowanie” tlenu. Natomiast przegląd literatury ujawnia brak doniesień dotyczących jednoznacznego wpływu tlenku ceru na właściwości katalityczne

¹⁷ R. J. Wróbel, *Aktywność katalityczna...*, s. 26-27

powierzchni platyny lub palladu. Jednym z głównych celów badawczych założonych w pracy było określenie, na podstawie badań *in situ*, odwrotnych układów modelowych, wpływu oddziaływania tlenek ceru–metal na właściwości katalityczne powierzchni metalu w reakcji utleniania tlenku węgla.”

Fragment pracy S. Beckera¹⁸

Celem niniejszej pracy jest przyczynienie się do wypełnienia luki materiałowej w oparciu o badania podstaw zorientowane na zastosowanie poprzez dekorowanie powierzchni monokryształów Pt(111) i Pd(111) submonowarstwami tlenku ceru (pokrycie < 1 ML) w celu stworzenia dobrze zdefiniowanych odwróconych modelowych katalizatorów i zbadania wpływu innych, istotnych również z praktycznego punktu widzenia, zmian oksydacyjnych powierzchni na aktywność katalityczną modelowych powierzchni. Poprzez rzeczzone badania na odwróconych układach modelowych, mają zostać zbadane eksperymentalnie podstawowe zasady interakcji i ich wkład w sposób działania w utlenianiu CO w trójdrożnym katalizatorze pomiędzy komercyjnie stosowanymi nośnikami (tutaj tlenek ceru) i stosowanymi katalitycznie aktywnymi metalami szlachetnymi platyną i palladem (tutaj symulowane przez Pt(111) i Pd(111)). Te intensywne badania są prowadzone z jednej strony w bistabilnym zakresie reakcji (odwrócony układ modelowy oparty na Pt(111)), a z drugiej strony powyżej bistabilnego zakresu (odwrócone układy modelowe oparte na Pt(111) i Pd(111)).

5.2.5. Wniosek: W ocenie biegłego, porównanie treści słownej obu fragmentów nie wskazuje na przejęcie elementów twórczych (z zastrzeżeniem dotyczącym oceny merytorycznej). Brak tożsamyh sformułowań słownych. Układ wypowiedzi jest także różny.

5.3. OCENA KONSTRUKCJI OBU PRAC.

5.3.1. Konstrukcja prac stanowiących dysertacje naukowe co do zasady obejmuje twórczo ułożoną postać wypowiedzi, która oparta jest na określonych założeniach, badaniach, analizach, wraz z uzasadnieniem w postaci następujących po sobie argumentów i wniosków. Można często dostrzec odwzorowanie tej konstrukcji w spisie treści lub w innym wyrażonym słownie opisie, w którym autor wyjaśnia przyczyny i przebieg swojego rozumowania lub postępowania.

¹⁸ S. Becker, *Spektroskopowe badania ...* s. 5

5.3.2. Analiza spisu treści obu prac nie wskazuje na podobieństwo. W tym zakresie każda z prac zawiera odmienne sformułowania, co obrazuje poniższa tabela zawierająca zestawienie obu spisów treści.

S. Becker, <i>Spektroskopowe badania ...</i> , 2010, spis treści	R. J. Wróbel, <i>Aktywność katalityczna...</i> , 2013, spis treści
1. Wprowadzenie 1	Wykaz ważniejszych oznaczeń i skrótów używanych w pracy 7
2. Interakcje gaz-substrat: Tlen, CO i CO₂ na Pt(111) i Pd(111) 6	1. Część teoretyczna 11
2.1 Zastosowane powierzchnie substratu: Pt(111) i Pd(111) 6	1.1. Wstęp 11
2.2 Ogólna kinetyka powierzchni: Możliwości interakcji z powierzchnią 7	1.2. Ropa naftowa jako główny surowiec energetyczny 12
2.2.1 Tlen na Pt(111) i Pd(111) 7	1.3. Efekt cieplarniany a silniki spalinowe 14
2.2.2 Subsurface oxygen - specjalny tlenek powierzchniowy 11	1.4. Alternatywne formy energii i ich wpływ na silniki spalinowe 15
2.2.3 Tlenek węgla na Pt(111) i Pd(111) 12	1.5. Zastosowanie platyny 17
2.2.4 Dwutlenek węgla na Pt(111) i Pd(111) 13	1.6. Zastosowanie palladu 18
2.3 Kataliza heterogeniczna: Katalityczne utlenianie CO na Pt(111) i Pd(111) 14	1.7. Katalizatory samochodowe 18
2.3.1 Mechanizm reakcji utleniania CO: 14	1.8. Reakcja utleniania tlenku węgla na powierzchni platynowców 19
Mechanizm Langmuira i Hinshelwooda 14	1.9. Układy modelowe 25
2.3.2 Bistabilność między dwoma stabilnymi stanami stacjonarnymi 16	1.10. Podsumowanie i cel pracy 26
3. Odwrócony katalizator modelowy: CeO_x na Pt(111) i na Pd(111) 20	2. Część doświadczalna 29
3.1 Procesy wzrostu na powierzchniach ciał stałych 20	2.1. Zestaw ultrawysokopróżniowy do badań powierzchniowych 29
3.1.1 Nukleacyjne tryby wzrostu wysp lub warstw 20	2.2. Monokryształy Pt(111), Pd(111) i Cu(111) 32
3.1.2 Wpływ temperatury na rozmiary wysp w obszarze submonowarstwowym 22	2.3. Oznaczanie stopnia utlenienia ceru w CeO _x metodą XPS 3
3.1.3 Tworzenie stopu 24	2.4. Preparatyka układów modelowych 34
3.2 Zachowanie CeO _x na Pt(111) 24	2.4.1. Czyszczenie kryształów 34
3.3 Zachowanie CeO _x na Pd(111) 24	2.4.2. Analiza ilościowa zawartości węgla w monokryształach Pt(111) i Pd(111) 36
4. Podstawy metod eksperymentalnych 26	2.4.3. Sposoby obniżania zawartości węgla w monokryształach 41
4.1 Metody spektroskopii elektronowej 26	2.4.4. Tlen podpowierzchniowy w Pd(111) i Pt(111) 44
4.1.1 Niektóre podstawowe zasady spektroskopii elektronowej na powierzchniach ciał stałych 26	2.4.5. Usuwanie zaadsorbowanych gazów z Pd(111) i Pt(111) 45
4.1.2 Rentgenowska spektroskopia fotoelektronów (XPS) 27	2.4.6. Wapń jako zanieczyszczenie Pt(111) 46
4.1.3 Analiza ilościowa danych XPS 34	2.4.7. Siarka jako zanieczyszczenie monokryształów Pt(111) i Pd(111) 46
4.1.4 Określanie grubości warstwy warstw osadzanych parowo z pomocą XPS 37	2.4.8. Usuwanie siarki przez utlenianie 47
4.1.5 Spektroskopia elektronów Augera (AES) 38	2.4.9. Miareczkowanie tlenkiem węgla niepokrytej powierzchni monokryształów Pt(111) i Pd(111) 48
4.1.6 Analiza ilościowa danych AES 41	2.4.10. Miareczkowanie układów S/Pd(111) 50
4.1.7 Określanie grubości warstwy warstw osadzanych parowo za pomocą AES 42	2.4.11. Wpływ siarki na właściwości redoks układów CeO _x /Pd(111) 52
4.2 Spektrometria mas (MS) 42	2.4.12. Standardowa procedura czyszczenia kryształów Pt(111) oraz Pd(111) 54
4.3 Skaningowa mikroskopia tunelowa (STM) 45	2.4.13. Kalibracja szybkości naparowywania 55
5. Kwestie eksperymentalne 51	2.4.14. Kalibracja położenia kryształu 56
5.1 Zastosowana aparatura 51	2.4.15. Problemy związane z wytworzeniem monowarstwy 58
5.1.1 Ogólna budowa zastosowanej aparatury UHV 51	2.5. Preparatyka układów katalitycznych CeO _x /Pt(111), CeO _x /Pd(111) i CeO _x /Cu(111) 59
5.1.2 System wlotu gazu i stosowane gazy 53	2.6. Powierzchnia CeO _x /Pt(111) 60
5.2 Czyszczenie monokryształów i przygotowanie próbek 54	2.6.1. Stabilność termiczna układów CeO _x /Pt(111) 60
5.2.1 Czyszczenie i przygotowanie monokryształu Pt(111) 54	2.6.2. Pomiar szybkości reakcji chemicznej w warunkach wysokiej próżni 65
5.2.2 Czyszczenie i przygotowanie monokryształu Pd(111) 55	2.6.3. Badanie aktywności katalitycznych układów modelowych CeO _x /Pt(111) 67
5.2.3 Czyszczenie i przygotowanie monokryształu Cu(111) 55	2.6.3.1. Charakterystyka powierzchni kryształu Pt(111) 67
5.3 Przygotowanie stosowanych odwróconych systemów modelowych 56	2.6.3.2. Wpływ CeO _x na reakcję utleniania tlenku węgla na powierzchni Pt(111) 79
5.3.1 Określenie szybkości osadzania pary 56	2.7. Powierzchnia Pd(111) i tlen podpowierzchniowy 97
5.3.2 Kalibracja położenia monokryształów 57	2.7.1. Wprowadzenie 97
5.3.2.1 Kalibracja położenia monokryształu Pd(111) 58	2.7.2. Pd(111) i tlen podpowierzchniowy – aktywność katalityczna 97
5.3.2.2 Kalibracja położenia monokryształu Pt(111) 59	2.7.3. Powstawianie tlenku podpowierzchniowego i jego wpływ na reakcję 102
5.4 Przygotowanie odwróconych modelowych katalizatorów CeO _x /Me _{6d} (111) 59	2.7.4. Analiza jakościowa i ilościowa tlenku podpowierzchniowego w Pd(111) 104
5.4.1 Przygotowanie odwróconych modelowych katalizatorów CeO _x /Pt(111) 60	2.7.5. Wpływ tlenku podpowierzchniowego na właściwości Pd(111) 106
5.4.2 Przygotowanie odwróconych modelowych katalizatorów CeO _x /Pd(111)-O 60	2.7.6. Wpływ CeO _x na aktywność katalityczną Pd(111) 108
5.4.3 Przygotowanie odwróconych układów modelowych CeO _x /Cu(111) 61	2.7.6.1. Wstęp 108
5.5 Określanie szybkości reakcji 61	2.7.6.2. Przygotowanie układów CeO _x /Pd(111)-O 109
5.6 Określenie współczynników przyczepności reakcji 62	2.7.6.3. Wpływ temperatury na aktywność katalityczną CeO _x /Pd(111)-O 111
	2.7.6.4. Wpływ ciśnienia reagentów na aktywność katalityczną CeO _x /Pd(111)-O 114
	2.7.6.5. Model wpływu CeO _x na aktywność katalityczną CeO _x /Pd(111)-O 117
	2.7.6.6. Badania in situ właściwości redoks układów CeO _x /Pd(111)-O 118
	2.8. Układ CeO _x /Cu(111) 120
	2.8.1. Właściwości redoks powierzchni CeO _x /Cu(111) 120
	2.8.2. Modyfikacja struktury elektronowej Cu(111) przez atomy ceru 124
	2.9. Model promotowania reakcji utleniania tlenku węgla w układach CeO _x /Me(111) 126
	2.10. Katalizatory proszkowe Pt/CeO ₂ 127
	2.10.1. Preparatyka nośników będących ditlenkiem ceru 127
	2.10.2. Preparatyka katalizatorów Pt/CeO ₂ 128
	2.10.3. Charakterystyka katalizatorów metodą XRD 128
	2.10.4. Charakterystyka katalizatorów metodą BET 130
	2.10.5. Charakterystyka katalizatorów za pomocą skaningowej mikroskopii elektronowej 132
	2.10.6. Charakterystyka katalizatorów za pomocą transmisyjnej mikroskopii elektronowej 133
	2.10.7. Reaktor 136
	2.10.8. Wyniki pomiarów aktywności katalizatorów 137
	2.11. Modelowanie 138
	2.11.1. Automaty komórkowe w modelowaniu reakcji utleniania tlenku węgla 138
	2.11.2. Dobór zasad dla automatu komórkowego 141
	2.11.3. Wyniki modelowania 143
	3. Podsumowanie 147
	Literatura 151

6.	Wyniki i dyskusja	63	Summary	161
6.1	Badania <i>in situ</i> nad podstawowym zachowaniem zanieczyszczeń na Pt(111) i Pd(111) w warunkach zbliżonych do reakcji	63	Zusammenfassung	163
6.1.1	Węgiel jako powszechne zanieczyszczenie na Pt(111) i Pd(111)	63		
6.1.1.1	Charakterystyka segregacji węgla	65		
6.1.1.2	Mechanizm utleniania węgla	67		
6.1.1.3	Problemy z reakcjami utleniania na wybranych powierzchniach substratów	69		
6.1.2	Siarka jako powszechne zanieczyszczenie na Pt(111) i Pd(111)	70		
6.1.2.1	Miareczkowanie CO jako sposób wykrywania obcych atomów na Pt(111) i Pd(111)	71		
6.1.2.2	Mechanizm utleniania siarki	75		
6.1.3	Podsumowanie i wnioski dotyczące podlegających wyborowi warunków reakcji dla badań kinetycznych	76		
6.2	Nanostruktury CeO _x na Pt(111) i Pd(111): Wzrost wysp i stabilność	78		
6.2.1	Wzrost nanowysp CeO _x na Pt(111)	78		
6.2.2	Stabilność termiczna nanowysp CeO _x na Pt(111)	83		
6.2.3	Wzrost nanowysp CeO _x na Pd(111)	86		
6.2.4	Stabilność termiczna nanowysp CeO _x na Pd(111)	92		
6.2.5	Podsumowanie i wnioski	93		
6.3	Zachowanie redoks nanostruktur CeO _x w odwróconych modelowych katalizatorach fcc-(111)	94		
6.3.1	Określenie stopnia utlenienia ceru w submonowarstwach CeO _x	94		
6.3.2	Mechanizm redukcji ceru w nanostrukturach CeO _x	97		
6.3.3	Mechanizm utleniania ceru w nanostrukturach CeO _x	101		
6.3.4	Wpływ siarki na właściwości redoks nanowarstw CeO _x w układzie modelowym CeO _x /Pd(111)-O	102		
6.3.5	Podsumowanie i wnioski	104		
6.4	Katalityczne utlenianie CO na Pt(111) i Pd(111) oraz na odwróconych modelowych katalizatorach CeO _x /Pt(111)	106		
6.4.1	Badania kinetyczne powyżej zakresu bistabilnego	106		
6.4.1.1	Zależność szybkości reakcji od temperatury przy różnych warunkach ciśnień cząstkowych na czystym Pt(111)	106		
6.4.1.2	Zależność szybkości reakcji od temperatury przy różnych warunkach ciśnień cząstkowych na różnych modelowych katalizatorach CeO _x ^(θ < 1) /Pt(111)	110		
6.4.1.3	Zależność szybkości reakcji od ciśnienia w warunkach izotermicznych na różnych katalizatorach modelowych CeO _x ^(θ < 1) /Pt(111)	115		
6.4.1.4	Ogólna interpretacja wyników - Model wyjaśniający	119		
6.4.1.5	Eksperymentalny dowód na efekt <i>spillover</i> tlenu w katalitycznie aktywnym układzie modelowym CeO _x /Pt(111)	121		
6.4.1.6	Badania XPS <i>in situ</i> dotyczące zachowania redoks nanoklustrów CeO _x podczas katalitycznego utleniania CO na układach modelowych CeO _x /Pt(111)	124		
6.4.2	Badania kinetyczne w obszarze bistabilności reakcji	126		
6.4.2.1	Druga wzgl. dodatkowa bistabilność w utlenianiu CO na Pt(111)	126		
6.4.2.2	Wpływ nanowysp CeO _x na bistabilność utleniania CO na Pt(111)	136		
6.4.2.3	Badania XPS <i>in situ</i> dotyczące zachowania redoks nanoklustrów CeO _x w bistabilnym zakresie utleniania CO w odwróconych układach CeO _x /Pt(111)	142		
6.4.3	Podsumowanie i wnioski	144		

6.5	Katalityczne utlenianie CO na Pd(111) i na odwróconych katalizatorach modelowych CeO _x /Pd(111)-O	146
6.5.1	Wpływ <i>subsurface oxygen</i> na katalityczne utlenianie CO na Pd(111)	146
6.5.1.1	Aktywność katalityczna układów Pd(111) i Pd(111)-O jako funkcja temperatury	146
6.5.1.2	Zależność szybkości reakcji katalitycznego utleniania CO na układach Pd(111) i Pd(111)-O od ciśnienia w warunkach izotermicznych	150
6.5.1.3	Powstawanie <i>subsurface oxygen</i> w czasie trwania utleniania CO i jego ilościowy wpływ na aktywność katalityczną Pd(111)	152
6.5.1.4	Wpływ <i>subsurface oxygen</i> na właściwości Pd(111) - Model wyjaśniający	154
6.5.2	Wpływ nanowypstlenku ceru na katalityczne utlenianie CO na odwróconych katalizatorach modelowych CeO _x ^(θ < 1) /Pd(111)-O	156
6.5.2.1	Zależność szybkości reakcji od temperatury przy różnych warunkach ciśnień cząstkowych na różnych układach modelowych CeO _x ^(θ < 1) /Pd(111)-O	156
6.5.2.2	Zależność szybkości reakcji od ciśnienia w warunkach izotermicznych na różnych katalizatorach modelowych CeO _x ^(θ < 1) /Pd(111)-O	162
6.5.2.3	Ogólna interpretacja wyników - Model wyjaśniający	166
6.5.2.4	Badania XPS <i>in situ</i> dotyczące zachowania redoks nanoklasterów CeO _x podczas katalitycznego utleniania CO na układach modelowych CeO _x /Pd(111)-O	167
6.5.3	Podsumowanie i wnioski	169
7.	<u>Podsumowanie końcowe i perspektywy</u>	171
8.	<u>Literatura</u>	175
	Publikacje własne	185
	Podziękowania	187

5.3.3. Również analiza treści celów badawczych, o których mowa wyżej nie potwierdza tożsamości konstrukcji obu prac (z zastrzeżeniem, oceny merytorycznej, której biegły z zakresu prawa autorskiego nie jest w stanie przeprowadzić).

5.3.4. Wniosek: W ocenie biegłego, w warstwie konstrukcyjnej obu prac, na podstawie analizy literalnego podobieństwa tekstu, nie można potwierdza tożsamości konstrukcji obu prac (z zastrzeżeniem dotyczącym oceny merytorycznej).

5.4. OCENA ELEMENTÓW GRAFICZNYCH.

5.4.1. Główny zarzut formułowany wobec rozprawy habilitacyjnej Pana dr hab. inż. R. J. Wróbla, prof. ZUT, dotyczy wykorzystania w jego pracy takich samych lub bardzo podobnych elementów graficznych (nazywanych rysunkami lub wykresami). W tym zestawieniu elementy graficzne pochodzących z pracy doktorskiej Pana dr S. Beckera, zawierają opisy w języku polskim, ponieważ biegły dysponował na potrzeby niniejszej opinii także tłumaczeniem na język polski rozprawy doktorskiej Pana dr S. Beckera, gdzie opisy zostały przetłumaczone również na język polski.

5.4.2. Aby dokonać oceny w niniejszej sprawie odpowiadając na pytanie, czy w pracy habilitacyjnej Pana dr hab. inż. R. J. Wróbla, prof. ZUT, doszło do przypisania autorstwa cudzych utworów lub fragmentów utworów, należy ustalić w pierwszej kolejności, czy elementy graficzne, o których mowa stanowią utwory w rozumieniu prawa autorskiego. Jak o tym była mowa wyżej (zob. punkt 4.2), zarzut dotyczący przypisania sobie autorstwa dotyczy tylko takich wytworów, które stanowią utwór w rozumieniu prawa autorskiego lub stanowią twórczy fragment utworu.

5.4.3. Pojęcie utworu zdefiniowane jest w art. 1 ust. 1 pr. aut., zgodnie z którym przedmiotem prawa autorskiego jest każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiejkolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia (utwór). Zgodnie z powszechnie przyjętym i stosowanym poglądem:

„Wytwór niematerialny, po to aby uzyskać kwalifikację „utworu” w rozumieniu art. 1 ust. 1, powinien spełniać łącznie następujące warunki:

- a) stanowić rezultat pracy człowieka (twórcy),*
- b) stanowić przejaw działalności twórczej,*
- c) mieć indywidualny charakter,*
- d) zostać ustalony¹⁹.”*

5.4.4. Za rezultat pracy człowieka uznaje się taki wytwór intelektu ludzkiego, co nie wymaga wyjaśnienia w tej sprawie. Wymóg twórczości oznacza, że efekt ten nie jest powtarzalnym, standardowym wynikiem, zdeterminowanym obiektywnie, lecz stanowi konsekwencje swobody i decyzji autora. Innymi słowy, nie stanowią utworu takie wytwory człowieka, które powstały w okolicznościach, w których autor nie miał możliwości wyboru i przez to nie miał wpływu na ich ostateczną treść (kształt). Natomiast indywidualny charakter ma się przejawiać w tym, że dzieło stanowi wyraz niepowtarzalnej osobowości autora²⁰. Natomiast według innych poglądów na tę kwestię, do oceny indywidualnego charakteru należy stosować także kryteria subiektywnej nowości (co w uproszczeniu oznacza, że dla autora ten wytwór jest nowy, dotychczas nie stworzony, co nie wyklucza, tego, że inna osoba bez powiązania z autorem, może także stworzyć podobny lub nawet identyczny utwór) lub test statystycznej jednorazowości (co w uproszczeniu można wyjaśnić, jako sytuację, w której nie jest statystycznie prawdopodobne (tj. nie istnieje duże prawdopodobieństwo) stworzenie takiego dzieła w przyszłości)²¹. Ostatni z elementów konstrukcyjnych to ustalenie utworu, czyli konieczność wyrażeniu utworu w taki sposób, by była możliwość zapoznania się jego treścią. Ustalenie należy odróżnić od utrwalenia. Aby powstał utwór nie jest konieczne jego zapisanie

¹⁹ J. Barta, R. Markiewicz [w:] M. Czajkowska-Dąbrowska, Z. Ćwiąkalski, K. Felchner, E. Traple, J. Barta, R. Markiewicz, *Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Komentarz*, wyd. V, Warszawa 2011, s. 19.

²⁰ Tak J. Barta, R. Markiewicz [w:] M. Czajkowska-Dąbrowska, Z. Ćwiąkalski, K. Felchner, E. Traple, J. Barta, R. Markiewicz, *Ustawa ...* Warszawa 2011, s. 26.

²¹ Zob. D. Flisak [w:] M. Bukowski, Z. Okoń, P. Podrecki, J. Raglewski, S. Stanisławska-Kloc, T. Targosz, D. Flisak, *Prawo autorskie i prawa pokrewne. Komentarz*, Warszawa 2015, s. 26 - 27 i cytowana tam literatura.

lub innego rodzaju utrwalenie na materialnym lub niematerialnym nośniku. Jako przykład można wskazać wypowiedź ustną, która może być twórcza i indywidualna. Mimo tego, że nie zostanie ona nagrana ani zapisana, może stanowić utwór w rozumieniu prawa autorskiego, ponieważ jej treść została już zakomunikowana, czyli jest stała. Wówczas można uznać, że doszło do ustalenia utworu.

5.4.5. Ocena graficznych wytworów człowieka jako utworów w rozumieniu prawa autorskiego jest zależna od stopnia swobody twórcy, który wytworzył dany wytwór. Nie ma znaczenia technika użyta przez twórcę, ani jego umiejętności, jakość wykonania, czy też wartość naukowa, artystyczna bądź ekonomiczna. Należy podkreślić, że:

*„Wymóg kreatywnego charakteru działalności oznacza, że nie jest predestynowany do miana chronionego utworu **efekt działalności wyłącznie rutynowej, szablonowej, zdeterminowanej (przez przeznaczenie, materiał, wiążące schematy), pozbawiającej twórcę swobody dokonywania wyborów.**”²²*

5.4.6. Elementy graficzne, które zostały wykorzystane w pracy Pana dr hab. inż. R. J. Wróbla, prof. ZUT mają charakter grafów lub schematów, które stanowią odzwierciedlenie wizualne określonych danych. Nie są to „rysunki” w takim znaczeniu, jakie jest stosowane w malarstwie lub w grafice artystycznej, czyli nie zostały wykonane ręcznie przez osobę, lecz stanowią wizualizację wytworzoną przez program komputerowy graficzny. Ta okoliczność sama w sobie nie stanowi przeszkody do uznania konkretnego wytworu za utwór w rozumieniu prawa autorskiego, o ile spełnione są przesłanki wskazane wyżej. Przede wszystkim należy ustalić, czy twórca dysponował swobodą twórczą, której efektem jest dany wytwór, czy też program komputerowy wygenerował określoną wizualizację, która była zdeterminowana przez obiektywne dane.

5.4.7. Jak zauważono w literaturze prawniczej:

*„Za **graniczne kategorie wytworów intelektu** przyjmuje się takie, których zaliczenie do utworów w rozumieniu ustawy jest szczególnie sporne ze względu na „niski poziom twórczości”. Chodzi tu m.in. o: listy, pamiętniki, rysunki techniczne i inne formy dokumentacji technicznej, tabele, wykresy”²³.*

Wynika to właśnie stąd, że obraz graficzny postrzegany przez człowieka stanowiący wykres lub tabelę graficzną, należy ocenić stosując kryterium swobody twórczości. Jeśli ten obraz stanowi jedynie wyrażenie graficzne danych, które determinują jego treść (np. kształt, przebieg funkcji), to brak jest elementu twórczości. Innymi słowy twórca nie miał wpływu na taki, a nie inny wygląd grafiki, ponieważ wynika ona z danych (np. wartości liczbowych), które zostały wprowadzone do programu komputerowego. Brak swobody twórczej, prowadzi do braku koniecznej przesłanki powstania utworu.

²² J. Barta, R. Markiewicz [w:] M. Czajkowska-Dąbrowska, Z. Ćwiąkałski, K. Felchner, E. Traple, J. Barta, R. Markiewicz, *Ustawa ...* Warszawa 2011, s. 21.

²³ J. Barta, R. Markiewicz [w:] M. Czajkowska-Dąbrowska, Z. Ćwiąkałski, K. Felchner, E. Traple, J. Barta, R. Markiewicz, *Ustawa ...,* Warszawa 2011, s. 29.

5.4.8. Takie wnioski można także potwierdzić w orzeczenia sądowych:

„Warunkiem przyznania dokumentacji technicznej ochrony autorskoprawnej jest to, aby charakteryzowała się specyficznymi, będącymi wynikiem indywidualnej kreacji autora elementami, wyrażającymi się w sposobie doboru i prezentacji danych oraz ich interpretacji, a także w formie osobistego i swobodnego (w pewnym chociaż zakresie) ich ujęcia. Nie jest natomiast utworem w rozumieniu prawa autorskiego opracowanie stanowiące jedynie zastosowanie nawet wysokospecjalistycznej wiedzy technicznej, jeżeli jego treść jest z góry zdeterminowana obiektywnymi warunkami i wymaganiami technicznymi oraz charakterem rozwiązywanego zadania technicznego.”²⁴

5.4.9. Ponadto w takiej sytuacji dostrzeżono brak przesłanki indywidualnej twórczości:

„Przedmiotem badania cechy indywidualności powinien być sam utwór, a nie proces jego tworzenia. Pozbawiony indywidualnego rysu będzie taki rezultat działania, który jest oczywisty, narzucający się z uwagi na działanie tj. rodzaj dzieła, kształt zdeterminowany przez cel, któremu ma służyć. Nie jest utworem w rozumieniu prawa autorskiego opracowanie stanowiące jedynie zastosowanie nawet wysokospecjalistycznej wiedzy technicznej, jeżeli jego treść jest z góry zdeterminowana obiektywnymi warunkami i wymaganiami technicznymi oraz charakterem realizowanego problemu technicznego”²⁵.

5.4.10. Również w literaturze prawniczej podkreśla się, brak cech twórczości w graficznych elementach o charakterze standardowym, zdeterminowanym przez dane lub okoliczności obiektywne:

„Niezbędna dla prawnoautorskiej ochrony swoboda twórcza przejawia się w wyborze takiej a nie innej wizualnej postaci obiektu, która może się manifestować m.in. poprzez przyjęcie określonego szkieletu (diagramu), dobór szablonu, tekstury, typografii i, wybór określonego sposobu kodowania kolorystycznego, wprowadzenie motywu graficznego. Zatem schematy, grafy, mapy, tabele, wykresy i inne podobne obiekty, [...] będą spełniać konieczną dla prawnoautorskiej ochrony cechę wtedy, gdy zawarty w nim dobór treści w postaci wizualnego zapisu ukazuje dane i fakty w sposób na tyle nietypowy, zaskakujący dla odbiorcy, że poprzez wywołaną w ten sposób emocję możliwie jest ich łatwe i szybkie zapamiętanie”²⁶.

5.4.11. Także naukowy charakter dzieła, nie stanowi wystarczającej przesłanki do tego by w każdym przypadku uznać je za utwór w rozumieniu prawa autorskiego:

„Nawet twórczy wkład członka Zespołu lub osoby biorącej udział w przeprowadzeniu eksperymentu, w wyniku czego przedstawił on w tabeli i na wykresie wynik

²⁴ Wyrok SA w Poznaniu z 10.08.2022 r., I AGa 274/21, LEX nr 3397892.

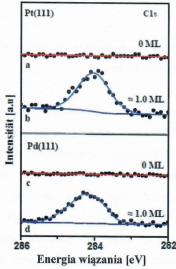
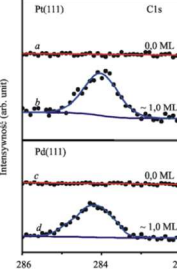
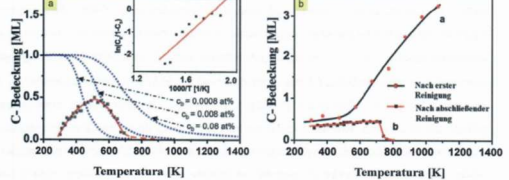
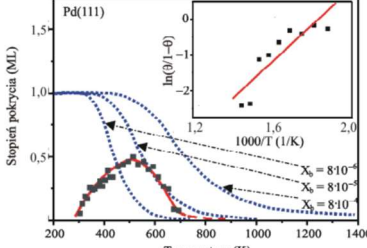
²⁵ Wyrok SA w Rzeszowie z 5.04.2018 r., I ACa 58/17, LEX nr 2645118.

²⁶ A. Nowak-Gruca, *Infografika jako przedmiot ochrony prawa autorskiego*, ZNUJ. PPWI 2017, nr 1, s. 16.

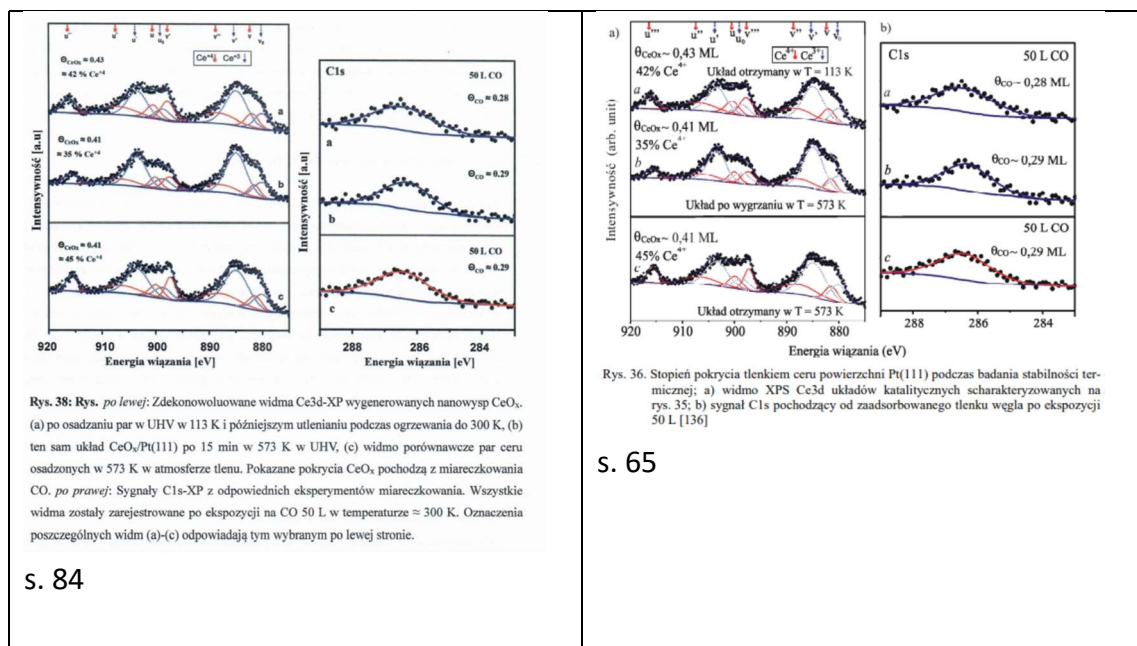
przeprowadzonych przez siebie pomiarów nie korzysta z ochrony przewidzianej w Prawie autorskim, ponieważ wkład ten w ostatecznej wersji opracowania tego eksperymentu traci cechy indywidualnego i samoistnego i to zarówno tego prawa z dnia 10 lipca 1952 r. jak i z dnia 4 lutego 1994 r.²⁷

5.4.12. Analizując poszczególne elementy graficzne zawarte w materiałach objętych niniejszym postępowaniem, można dostrzec kilka grup (kategorii) tych elementów:

1) Pierwsza grupa (kategoria), to wykresy liniowe, które stanowią przedstawienie graficzne określonych wartości liczbowych np.:

S. Becker, <i>Spektroskopowe badania ...</i>, 2010 Rys. 29: Widma C1s-XP węgla w układach C/Pt(111) lub C/Pd(111). (a) atomowo czysta powierzchnia Pt(111). (b) Ta sama powierzchnia po kilku dniach w temperaturze ≈ 300 K w UHV. (c) czysta powierzchnia Pd(111), bezpośrednio po procedurze czyszczenia. (d) ta sama powierzchnia Pd(111) po kilku dniach w próżni. s. 64	R. J. Wróbel, <i>Aktywność katalityczna...</i>, 2013 Rys. 18. Sygnał C1s węgla w układach C/Pt(111) oraz C/Pd(111) w wyniku segregacji: a – czysta powierzchnia kryształu platyny Pt(111) tuż po procesie czyszczenia, b – ta sama powierzchnia po kilku dniach przetrzymywania w próżni w temperaturze pokojowej, c – czysta powierzchnia kryształu palladu Pd(111) tuż po procesie czyszczenia, d – ta sama powierzchnia po kilku dniach przetrzymywania w próżni w temperaturze pokojowej; pomimo początkowego braku zanieczyszczeń kryształy ulegają istotnemu zanieczyszczeniu w warunkach wysokiej próżni [71] s. 37
Rysunek 30 przedstawia temperaturową zależność segregacji węgla dla zastosowanych substratów monokrystalicznych Pd(111) i Pt(111). Rys. 30: Charakterystyka segregacji węgla w funkcji temperatury. (a) pokazuje charakterystykę na Pd(111). Czerwona krzywa pokazuje eksperymentalny przebieg krzywej segregacji, a przerywane niebieskie linie wynikają z modelu Langmuira-McLeana dla stężeń węgla w kryształach wynoszących 0,08, 0,008 i 0,0008 at%. Slajd pokazuje dopasowanie liniowe wynikające z modelu Langmuira-McLeana w postaci logarytmicznej reprezentacji stężenia węgla jako funkcji odwrotności temperatury. (b) pokazuje charakterystykę segregacji węgla na Pt(111) - szczegóły w tekście. S, 65	 Rys. 19. Zależność segregacji węgla od temperatury dla Pd(111); niebieskie linie punktowe odpowiadają równowagowym stopniom pokrycia wyliczonym na podstawie równania Langmuira-McLeana dla wartości ułamków molowych węgla X_0 podanych na rysunku; wstawka przedstawia logarytmiczną zależność stopnia pokrycia węgla od odwrotności temperatury [71]; stopień pokrycia powierzchni węglem został wyznaczony na podstawie sygnału XPS C1s znormalizowanego względem sygnału C1s powierzchni Pd(111) wysyczonej tlenkiem węgla w temperaturze pokojowej ($\theta_{CO} = 0,5$ ML) s. 38

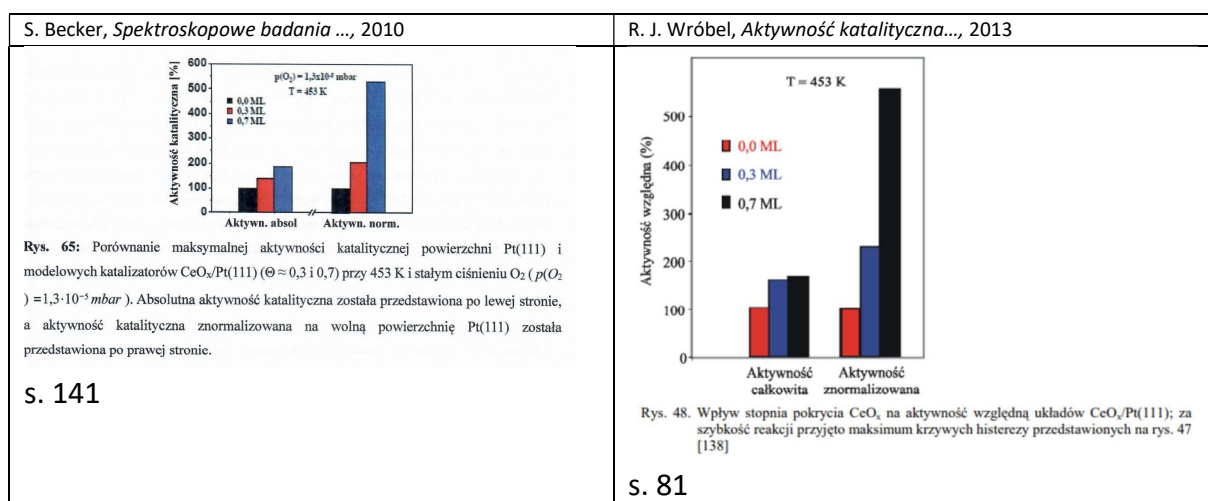
²⁷ Wyrok SA w Warszawie z 29.03.1996 r., I ACr 104/96, LEX nr 62572.

Tego rodzaju elementy graficzne, w ocenie biegłego, nie zawierają koniecznego elementu twórczości, ponieważ przebieg wykresów jest zdeterminować przez dane liczbowe (wyniki badań), które zostały wprowadzone do programu komputerowego. Wykres został wygenerowany przez program według ściśle określonych kryteriów. Brak możliwości swobodnego wpływania przez osobę obsługującą program komputerowy na przebieg wykresu.

Wniosek: w ocenie biegłego, tego rodzaju elementy graficzne nie stanowią utworu w rozumieniu prawa autorskiego.

2) Druga grupa to wykresy słupkowe, np.:

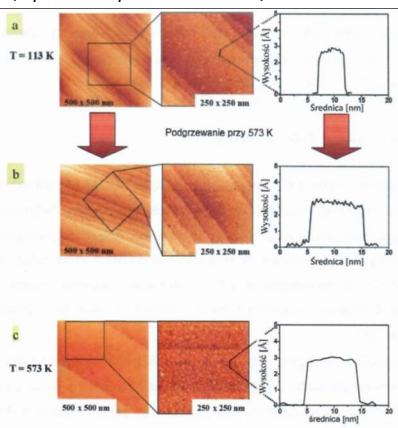
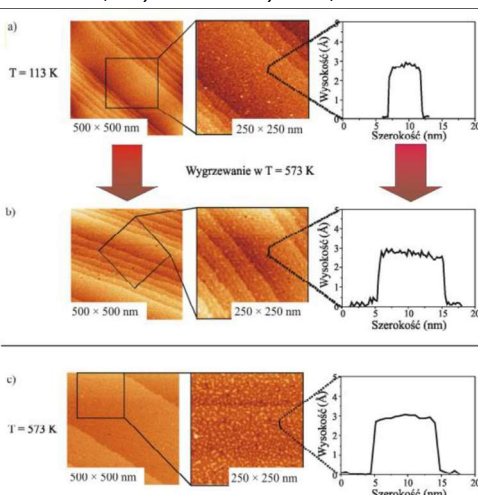

Również w tej grupie elementów graficznych obraz (wizualizacja) stanowi jedynie wyraz wartości liczbowej, która jest daną wprowadzoną do programu komputerowego generującego „automatycznie” taki, a nie inny wykres. Wybór, którego może dokonać człowiek obsługujący

program ograniczony jest do kolorystyki lub zestawienia danych. Nie są to jednak elementy twórcze dla tego rodzaju wytworu.

Wniosek: w ocenie biegłego, tego rodzaju elementy graficzne nie stanowią utworu w rozumieniu prawa autorskiego.

3) Trzecia grupa to „zdjęcia” lub obrazy (STM)

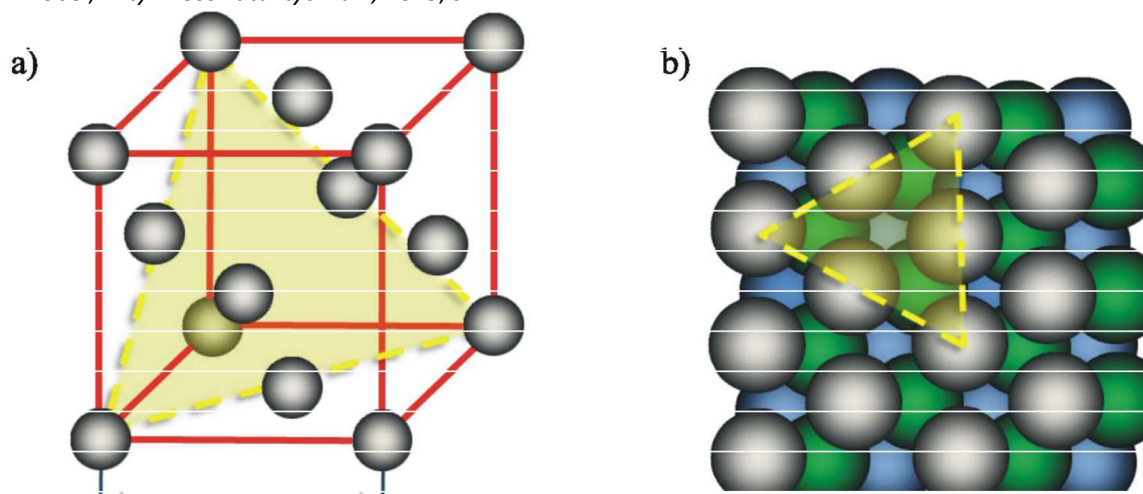
S. Becker, <i>Spektroskopowe badania ...</i>, 2010 Rys. 39: Obrazy STM przy $U_{bias} = -0,54$ V i $I_T = 0,260$ nA (obrazy pod a i c) lub $U_{bias} = -0,58$ V i $I_T = 0,260$ nA (obrazy pod b) różnych modelowych układów odwróconych katalizatorów $CeO_x/Pt(111)$. po lewej: 500×500 nm, środek: wycinek obrazu 250×250 lub 240×240 nm, po prawej: przypisany profil wyspy. (a) po osadzeniu par w temperaturze 113 K z późniejszym utlenianiem ($p(O_2) = 1,0 \cdot 10^{-6}$ mbar) podczas fazy rozgrzewania, (b) pokazuje tę samą powierzchnię po 15 minutach w UHV w temperaturze 573 K, (c) powierzchnia porównawcza (osadzanie par w atmosferze tlenu ($p(O_2) = 5,0 \cdot 10^{-8}$ mbar) w temperaturze 573 K). s. 85	R. J. Wróbel, <i>Aktywność katalityczna...</i>, 2013 Rys. 35. Stabilność termiczna wysepek tlenku ceru na powierzchni $Pt(111)$ obrazowana techniką STM dla układów otrzymanych: a) w 113 K ($U_{bias} = -0,54$ V; $I_T = 0,260$ nA); b) w 113 K, a następnie wygrzanych w 573 K przez 15 minut ($U_{bias} = -0,54$ V; $I_T = 0,260$ nA); c) w 573 K ($U_{bias} = -0,58$ V; $I_T = 0,260$ nA); sposób preparatyki układów (a) i (c) omówiono w opisie rys. 32; w prawej kolumnie zamieszczono profile reprezentatywnych wysepek CeO_x. s. 64
---	--

Zdjęcia lub obrazy STM stanowią element graficzny, który został wykonany jako odwzorowanie rzeczywistości. Fotografia może stanowić utwór w rozumieniu prawa autorskiego, ale tylko wówczas gdy spełnia wymogi ogólne, które zostały omówione wyżej. Jeśli fotografia jest wykonywana w taki sposób, że brak elementów twórczych, to zdjęcie nie stanowi utworu w rozumieniu prawa autorskiego. Należy zauważyć, że zdjęcia STM na potrzeby badań naukowych są wykonywane w taki sposób by utrwalić rzeczywisty obraz fotografowanego obiektu. Operator wykonujący zdjęcie nie wyraża w ten sposób swojej twórczości, ani indywidualnej osobowości, lecz dąży do precyzji i standaryzacji, która pozwala na powtarzalność konieczną do celów naukowych. Zatem ustawienia aparatury lub ewentualne modyfikacje oświetlenia, kąta nachylenia, ostrości itp. nie stanowią w tym przypadku środków wyrazu twórcy, lecz są jedynie elementami technicznej poprawności jakości fotografii, od których zależy przydatność efektu do wykorzystania w pracy naukowej. Brak zatem elementów swobody twórczej oraz indywidualnego charakteru tak wykonanego zdjęcia.

Wniosek: w ocenie biegłego, tego rodzaju elementy graficzne nie stanowią utworu w rozumieniu prawa autorskiego.

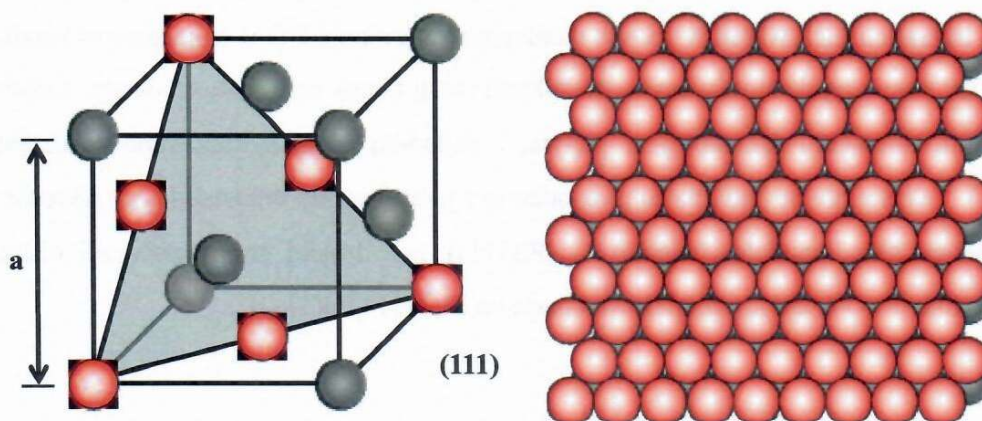
4) Czwarta grupa to graficzne przedstawienie komórek elementarnych.

R. J. Wróbel, *Aktywność katalityczna...*, 2013, s. 21

Rys. 4. Komórka elementarna typu fcc oraz wizualizacja powierzchni Me(111): a) komórka elementarna typu fcc z uwidocznioną powierzchnią (111); b) powierzchnia (111) z zaznaczonymi atomami należącymi do płaszczyzny (111) widocznej w rysunku (a); atomy obecne na powierzchni oznaczono kolorem szarym, atomy leżące poniżej oznaczono kolorem zielonym, a atomy leżące najniżej – kolorem niebieskim

S. Becker, *Spektroskopowe badania ...*, 2010, s.6

Rys. 1: Schematyczna prezentacja sieci fcc i powierzchni (111) o niskim indeksie w modelu sferycznym. *po lewej:* Komórka elementarna sieci fcc ze stałą sieci a . Szary zacieniony obszar reprezentuje powierzchnię cięcia dla powierzchni zorientowanej (111). *po prawej:* Widok z góry zorientowanej (111) powierzchni monokryształu [KIB00].

Oba elementy graficzne oparte są na podobnym schemacie lub pomysśle. Stanowią wizualizacje, polegającą na modelowych przedstawieniu graficzny rzeczywistych struktur

komórki elementarnej fcc. Tego rodzaju modele nie stanowią elementu oryginalnego, lecz można je uznać za jeden ze standardowych sposobów wizualizacji. Nie można wykluczyć, że tego rodzaju „kompozycje” mogą być ocenione (np. przez sąd), jako spełniające minimalny poziom twórczości wymagany dla utworu w rozumieniu prawa autorskiego. Jednak w ocenie biegłego w niniejszej sprawie brak jest podstaw do takiej oceny. Wizualizacje zawierają jedynie proste formy stanowiące schematyczne przedstawienie rzeczywistości, zatem trudno dopatrzeć się w tych modelach przejawów oryginalności lub indywidualności. Ponadto porównywane elementy graficzne nie są w obu pracach identyczne. Różnice dotyczą m. in. kolorystyki, oznaczenia „strzałek”, zagęszczenia, itp. Zatem nawet gdyby przyjąć, że tego rodzaju wytwory spełniają minimalny wymagany przez ustawę próg twórczości, to jednocześnie należałoby uznać, że różnice między tymi elementami w obu ocenianych pracach stanowią podstawę do stwierdzenia, że brak jest zapożyczenia, ponieważ każda z różnic stanowi o odmienności obu wytworów.

Wniosek: w ocenie biegłego, tego rodzaju elementy graficzne nie stanowią utworu w rozumieniu prawa autorskiego. Natomiast w przypadku przyjęcia odmiennej oceny, czyli przyjęcia, że stanowią one utwory, należy przyjąć jednocześnie, że ze względu na minimalny poziom twórczości, różnice w tych elementach graficznych wykorzystanych w obu pracach przesądzają o braku zapożyczenia elementów twórczych.

5.5. PODSUMOWANIE OCENY PRAWNEJ.

5.5.1. Na podstawie ustaleń dokonanych powyżej, w opinii biegłego, brak podstaw do stwierdzenia, że w rozprawie habilitacyjnej Pana dr inż. Rafała Jana Wróbla popełniony został plagiat w rozumieniu art. 195 w zw. z art. 225 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, tj. „przypisanie sobie autorstwa istotnych fragmentów lub innego elementu cudzego utworu”, co wynika z faktu, że w ocenie biegłego elementy graficzne, które zostały wykorzystane w rozprawie habilitacyjnej Pana dr inż. Rafała Jana Wróbla z 2013, a które stanowią również element treści dysertacji doktorskiej Pana S. Beckera z 2010, nie stanowią utworów w rozumieniu prawa autorskiego.

5.5.2. Wykorzystanie w rozprawie habilitacyjnej elementów graficznych, które nie stanowią utworów w rozumieniu prawa autorskiego nie stanowi zatem „przypisania sobie autorstwa istotnych fragmentów cudzych utworów”.

5.5.3. Ze względu na brak cech utworów elementów graficznych, bezprzedmiotowe jest prowadzenie analizy dotyczącej istotności tych elementów.

5.5.4. W ocenie biegłego brak zbieżności obu prac w warstwie słownej i konstrukcyjnej, zatem także w tym zakresie brak podstaw do stwierdzenia, że doszło w niniejszej sprawie do przypisania sobie autorstwa istotnych fragmentów lub innych elementów cudzego utworu.

5.5.5. Biegły jako ekspert z zakresu prawa autorskiego pozostawia bez odpowiedzi pytanie w zakresie dotyczącym „przypisania autorstwa istotnych fragmentów cudzego ustalenia naukowego” ponieważ w tym zakresie konieczna jest wiedza specjalistyczna z zakresu nauk inżynierii chemicznej.

6. ODPOWIEDŹ

6.1.1. Pytanie zawarte w piśmie Rady Dyscypliny Inżynieria Chemiczna Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technicznego w Szczecinie z dnia 9 stycznia 2024 r.:

- czy w rozprawie habilitacyjnej Pana dr inż. Rafała Jana Wróbla popełniony został plagiat w rozumieniu art. 195 w zw. z art. 225 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, tj. „przypisanie sobie autorstwa istotnego fragmentu lub innego elementu cudzego utworu lub ustalenia naukowego”,

ODPOWIEDŹ: W ocenie biegłego w rozprawie habilitacyjnej Pana dr inż. Rafała Jana Wróbla nie został popełniony plagiat w rozumieniu art. 195 w zw. z art. 225 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, tj. „przypisanie sobie autorstwa istotnego fragmentu lub innego elementu cudzego utworu”.

6.1.2. Pytania zawarte w piśmie Rady Dyscypliny Inżynieria Chemiczna Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technicznego w Szczecinie z dnia 9 stycznia 2024 r.:

- czy w powołanej rozprawie habilitacyjnej doszło do przypisania autorstwa istotnych fragmentów cudzego utworu lub ustalenia naukowego, czy też nie?

ODPOWIEDŹ: W ocenie biegłego w rozprawie habilitacyjnej Pana dr inż. Rafała Jana Wróbla nie doszło do przypisania autorstwa istotnych fragmentów cudzego utworu.

dr hab. Michał Wyrwiński